

Ymateb i Bwyllgor y Llywydd – adleoli swyddfa ac argymhellion yr adroddiad

Fel rhan o'i broses graffu ar amcangyfrif y Comisiwn Etholiadol ar gyfer 2024/25, gofynnodd y Pwyllgor i'r Comisiwn ddarparu rhywfaint o wybodaeth ychwanegol yn ymwneud â'n symudiad swyddfa yn y dyfodol agos. Mae'r manylion hyn wedi'u cynnwys yma ochr yn ochr â rhywfaint o wybodaeth am weithdrefnau cyllid a gweithio yn y dyfodol.

Y Comisiwn Etholiadol, Cymru - symud swyddfa

a. Gadael Tŷ'r Cwmnïau a dadfeiliadau

Ar 19 Medi 2022 daeth y brydles ar gyfer Comisiwn Etholiadol, Cymru yn Nhŷ'r Cwmnïau i ben a gwnaethom ymestyn ein harhosiad o dan drwydded i feddiannu. Estynnwyd y drwydded hon ymhellach ar 19 Medi 2023.

Mae'r adeilad presennol yn darparu lle ar gyfer desgiau i naw o bobl gydag 13 aelod o staff y Comisiwn wedi'u lleoli yng Nghymru ar hyn o bryd (ac eithrio'r Comisiynydd Etholiadol). Mae hyn yn golygu nad yw'r gwagle presennol yn caniatáu i dîm Cymru weithio gyda'i gilydd ar unrhyw un adeg ac mae'n cyfyngu ar bryd y gall staff eraill sydd wedi'u lleoli yng Nghymru fod yn bresennol.

Ceisiodd y Comisiwn ddod o hyd i eiddo arall a allai gynnwys y tîm llawn (yn ogystal ag unrhyw gydweithwyr eraill sydd wedi'u lleoli yng Nghymru neu' syn ymweld â'r swyddfa) pan fo angen, a'n gobaith ar y cychwyn oedd dod o hyd i wagle mwy o faint yn Nhŷ'r Cwmnïau. Buom yn ymgysylltu ag Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth a oedd yn hyderus y gallent ddod o hyd i wagle arall yn yr adeilad. Gohiriwyd y broses hon wedyn oherwydd nad oedd Tŷ'r Cwmnïau yn gallu hysbysu Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth ynghylch argaeledd gwagle tan fis Ebrill 2024.

Yna hysbyswyd y Comisiwn am fwriad Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth i werthu Tŷ'r Cwmnïau, a arweiniodd at orfod edrych am wagle swyddfa amgen i ffwrdd o'r adeilad.

Fe wnaethom awgrymu i Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth y dylai'r Comisiwn gael ei eithrio rhag talu costau dadfeiliadau wrth adael yr eiddo, a chytunwyd ar hynny. Fel mesur interim, gwnaethom sicrhau trwydded dreigl un mis i feddiannu sy'n caniatáu i ni ddarparu cyfnod rhybudd o fis yn unig i adael yr eiddo.

b. Chwiliad am safle

I ddechrau, fe wnaethom gysylltu ag amrywiaeth o asiantiaid eiddo yn y sectorau cyhoeddus a phreifat i asesu argaeledd y farchnad. Ni nodwyd unrhyw eiddo sector cyhoeddus priodol fel rhan o'r ymarfer hwn.

Edrychwyd ar dros 15 o adeiladau a chawsant eu hasesu ar sail lleoliad, maint, amwynderau lleol, costau rhentu a chwmpas y dodrefnu posibl. Yn dilyn yr asesiad cafodd tri safle eu cynnwys fel rhan o restr fer a dewiswyd James William House fel yr opsiwn a ffafrir (gweler yr Atodiad am ragor o wybodaeth).

c. Rhaglen dodrefnu

Profwyd y farchnad broffesiynol a chyflwynodd pedwar contractwr dodrefnu dendrau ar gyfer y gwaith, gyda'r costau'n amrywio'n sylweddol. Cyflwynodd y contractwr llwyddiannus y costau isaf, a oedd £21,400 yn is na'r contractwr isaf nesaf, a £62,000 yn is na'r uchaf.

Mae'r gwaith dodrefnu i fod i ddechrau yn ystod wythnos gyntaf mis Ionawr 2024 a disgwylir iddo gymryd 6-8 wythnos. Bydd y gwaith hwn yn cynnwys gosod system aerdymheru newydd, diweddarau'r goleuadau LED, ail-leoli wal i greu gwagle ychwanegol yn y brif swyddfa a fydd hefyd yn galluogi i'r toiledau gael eu hailwampio a gosod cawod. Bydd y gwagle swyddfa yn cynnwys 16 o weithfannau, ystafell gyfarfod gyda wal ôl-dynadwy a fydd yn galluogi'r gwagle i newid rhwng 1 a 2 man cyfarfod a all ddal 16 o bobl. Bydd ardal ymneilltuo yn cael ei chreu y gellir ei defnyddio ar gyfer gwaith prosiect cydweithredol, yn ogystal â man ar gyfer cyfarfodydd 1-i-1 preifat a hefyd bwth cyfarfod ar gyfer cyfarfodydd nad oes angen preifatrwydd arnynt. Bydd cegin a man bwyta yn cael eu hymgorffori yn y gwagle swyddfa, a bydd staff yn elwa o gysylltedd rhwydwaith well a chyfleusterau fideo-gynadledda.

Bydd y safle newydd yn ein galluogi i:

- Mae'n cynnig potensial ar gyfer twf yn y dyfodol o ran tîm Cymru ac ar gyfer staff eraill y Comisiwn Etholiadol a fyddai am gael eu lleoli yng Nghymru.
- Cynnal cyfarfodydd o wahanol grwpiau (e.e. Bwrdd Cydgysylltu Etholiadol Cymru, Panel Pleidiau Gwleidyddol y Senedd ac ati) yn y swyddfa yn hytrach na gorfod dibynnu ar gyfarfodydd rhithwir neu dalu am leoliadau allanol.
- Gweithio fel tîm llawn yn y swyddfa
- Caniatáu i gydweithwyr eraill yng Nghymru weithio o'r swyddfa ar ddiwrnod o'u dewis
- Rhoi'r dewis i gydweithwyr mewn swyddfeydd eraill ymweld â'r swyddfa a gweithio oddi yno swyddfa mewn ffordd fwy hyblyg

d. Hygyrchedd

Gofynnodd y Pwyllgor am y trefniadau hygyrchedd o fewn y safle newydd. Bydd holl elfennau'r broses dodrefnu'n ystyried hygyrchedd. Bydd yna hygyrchedd cadeiriau olwyn, o leiaf dwy ddesg eistedd i sefyll ac arwynebau cegin sy'n cydymffurfio â'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd. Bydd y swyddfa'n elwa o oleuadau LED newydd a system aerdymheru, sy'n welliant sylweddol ar y swyddfa yn Nhŷ'r Cwmnïau. Bydd cyfleusterau ystafell ymolchi i bobl anabl hefyd yn cael eu cynnwys.

Tŷ'r Cwmnïau (safle presennol)

Ffi'r Drwydded Gyfredol	£20,276.76 y flwyddyn. Mae'r gost hon ar gyfradd sero ar gyfer TAW.	Nid oes gennym brydles yn Nhŷ'r Cwmnïau ac rydym wedi bod ar drwydded i feddiannu ers 19 Medi 2022. O dan y cytundeb hwn rydym yn talu ffi trwydded fisol o £1,689.73 y mis, sy'n cynnwys yr holl gyfleustodau, ardrethi, ffioedd Asiantaeth Eiddo'r Llywodraeth, a ffioedd Rheoli Cyfleusterau.
Arwynebedd Llaur	1,162.5 troedfedd ²	Y gost ar hyn o bryd fesul troedfedd sgwâr yw £17.44.
Rhent Blaenorol	£10,556.00 y flwyddyn. Roedd y gost hon ar gyfradd sero ar gyfer TAW.	Hwn oedd y rhent a oedd yn daladwy hyd at ddiwedd ein prydles flaenorol.
Taliadau Gwasanaeth Blaenorol	£9,173.32 y flwyddyn. Roedd y gost hon ar gyfradd sero ar gyfer TAW.	Hwn oedd y swm a dalwyd yn ystod 12 mis olaf y brydles flaenorol.
Trethi Busnes Blaenorol	£4,174.56 y flwyddyn. Roedd y gost hon ar gyfradd sero ar gyfer TAW.	Hwn oedd y swm a dalwyd yn ystod y 12 mis olaf o dan y brydles flaenorol.
Cyfanswm Costau	£23,903.88 y flwyddyn. Roedd y gost hon ar gyfradd sero ar gyfer TAW.	Dyma'r costau cyfun ar gyfer y rhent, cyfraddau a thaliadau gwasanaeth yn ystod 12 mis olaf y brydles flaenorol.
Cyfanswm y Gost fesul Troedfedd Sgwâr	£20.56.	Mae hyn yn seiliedig ar gostau cyffredinol rhent, trethi a thaliadau gwasanaeth.

James William House (safle newydd)

Rhent Arfaethedig	£44,160.00 (gan gynnwys TAW)	Dyma'r rhent blynyddol a nodir yn y brydles ddrafft. Byddai'r gost rhentu hon yn cychwyn ar ddechrau blwyddyn 2, yn dilyn cost rhentu is ym mlwyddyn 1. Y gost fesul troedfedd sgwâr yw £19.20 gan gynnwys TAW.
Rhent Arfaethedig (blwyddyn 1)	£14,719.20 (gan gynnwys TAW)	Mae'r brydles ddrafft yn cynnig rhent blynyddol llai ym mlwyddyn 1. Mae'r lefel is hon o rent yn lle cyfnod di-rent.
Taliadau Gwasanaeth Arfaethedig	£13,800 (gan gynnwys TAW)	Y cap tâl gwasanaeth arfaethedig yw £6 y droedfedd sgwâr (gan gynnwys TAW) y flwyddyn, ac mae'r gost a ddangosir yn seiliedig ar yr uchafswm tâl ar gyfer blwyddyn 1.

Trethi Busnes Arfaethedig	£17,120	Mae'r ffigwr a ddangosir yn amcangyfrif a ddarparwyd gan y landlord. Mae Trethi Busnes fel arfer ar gyfradd sero ar gyfer TAW.
Arwynebedd Llaur	2,300 troedfedd ²	
Costau Rhedeg Ychwanegol		
Trydan	Ddim yn hysbys ar hyn o bryd	
Glanhau	Ddim yn hysbys ar hyn o bryd	

Prosesau ariannol o fewn y Comisiwn Etholiadol

a. Cyllid y Comisiwn ar gyfer 2024/25: mynd i'r afael â materion tanfuddsoddi

Mae'r Comisiwn wedi nodi sawl maes o danfuddsoddi sy'n galw am sylw ar unwaith i atgyfnerthu ein gweithrediadau:

Seilwaith seiberddiogelwch: Yn sgil ymosodiad seiber soffistigedig diweddar ar y Comisiwn, mae wedi dod yn hanfodol i ni atgyfnerthu ein mesurau seiberddiogelwch. Mae tirwedd esblygol bygythiadau seiber yn golygu bod angen aros ar flaen y gad o ran technoleg. Felly, mae cyfran sylweddol o'r buddsoddiad cynyddol a geisiwn wedi'i glustnodi ar gyfer gwelliannau parhaus mewn seiber-gadernid. Mae'n hanfodol cydnabod y gall natur ddeinamig y bygythiadau hyn olygu bod angen buddsoddiad ychwanegol yn y blynyddoedd dilynol i reoli'n effeithio risgiau sy'n dod i'r amlwg.

Gallu Ariannol a Chaffael: Er mwyn sicrhau gwerth am arian, rydym yn bwriadu cryfhau galluoedd ein timau cyfrifyddu a chaffael. Nod y buddsoddiad strategol hwn yw codi safonau mewn trafodion masnachol a mireinio ein swyddogaethau cyfrifyddu, cyllidebu a monitro ariannol mewnol. Ar yr un pryd, mae ehangu ein gwasanaethau archwilio mewnol yn ei gwneud yn ofynnol i ni amsugno ffioedd uwch ar gyfer mwy o fewnwelediad a phrofion, fel y mae ein harchwilwyr allanol, y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, yn dilyn mwy o brofion yn ystod cyfnod cau cyfrifon 2022/23.

Datblygu Adnoddau Dynol: Mae buddsoddi yn ein swyddogaethau adnoddau dynol yn hollbwysig er mwyn datblygu'r gwaith o gasglu a monitro data sy'n ymwneud â chydarddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Bydd y fenter hon yn llywio ein prosesau recriwtio a chadw staff, gan feithrin gweithle sy'n gwerthfawrogi amrywiaeth. Yn ogystal, rydym wedi ymrwymo i wella cyfleoedd dysgu a datblygu ar gyfer ein gweithlu, gan alinio â'n hymrwymiad i dwf gweithwyr.

Ategir pob gwelliant arfaethedig gan ymrwymiad cadarn i werth am arian ac arferion llywodraethu rhagorol.

b. Cymryd rhan yng nghyllid y Comisiwn yn 2025/26

Gan edrych ymlaen at flwyddyn ariannol 2025/26, mae'r Comisiwn yn parhau'n ddiysgog wrth hysbysu Pwyllgor y Llywydd yn brydlon am unrhyw bwysau ariannol a allai olygu bod angen ceisio cyllid atodol. Byddwn yn ddiwyd yn mynd ar drywydd mesurau lliniaru i bwysau ariannol, gan alinio ein camau gweithredu â'r disgwyliadau a osodwyd ar y Comisiwn. Ar ben hynny, rydym yn awyddus i rannu manylion perfformiad yn ystod y flwyddyn a gwahodd rhagor o ymgysylltu i sicrhau tryloywder a chyd-ddealltwriaeth.

I gloi, rydym yn gwerthfawrogi eich cefnogaeth barhaus yn ddiffuant, ac rydym yn ymroddedig i feithrin deialog agored a thryloyw. Mae eich cyllid yn allweddol i gyflawni ein hamcanion strategol, ac edrychwn ymlaen at eich partneriaeth barhaus.

3. Cyfathrebu rhwng y Comisiwn a'r Pwyllgor yn y dyfodol

Mewn ymateb i argymhelliad 3, rydym wedi ymrwmo i sicrhau bod y Pwyllgor yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf yn rheolaidd am ein gwaith i sicrhau craffu effeithiol. Yn 2024 rydym yn cynnig cyfres o gyfarfodydd rheolaidd i sicrhau bod penderfyniadau sy'n effeithio ar yr amcangyfrif yn cael eu trosglwyddo'n brydlon. Mae rhaglen dros dro ar gyfer y cyfarfodydd hyn wedi'i chynnwys isod. Byddwn hefyd yn sicrhau ein bod yn darparu diweddariadau ysgrifenedig ychwanegol ar unrhyw faterion sy'n dod i'r amlwg.

Cyfnod / 24

Eitemau agenda

C1

Sesiwn graffu ddilynol ar amcangyfrif atodol 2023

C2

Diweddariad ar gynllunio gweithredol a chorfforaethol a thrafodaeth ar Ddangosyddion Perfformiad Allweddol (gan gynnwys gwerthuso gweithgarwch rheoleiddio)

Cyflwyniad i'r Prif Weithredwr newydd

C3

Nodiadau etholiad Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu

Adroddiad blynyddol a chyfrifon

C4

Sesiwn craffu ariannol ar amcangyfrif 2025/26

Atodiad: Chwiliad am Safle – Gwybodaeth Bellach

Eiddo	Maint (troedfedd sgwâr)	Rhent Blyneddol Rhent	Cost (fesul troedfedd sgwâr)	Car Mannau Parcio	Manyleb	Nodiadau	Cyfnod Di-rent
James William House	2,300	£59,400	£25.83	3	Canol y ddinas Oeri Cysur Goleuadau LED	Roedd y gwagle swyddfa hwn ar y 4 ^{ed} llawr o'r maint delfrydol i ymgorffori'r holl ofynion angenrheidiol i ddod â'r swyddfa i safon swyddfa Llundain. 6 gweithfan ychwanegol, ardaloedd ymneilltuo, manau cyfarfod gwell a hygyrchedd gwell. Yn ystod trafodaethau prydles cynigiodd y landlord rent is, sef £44,160 gan gynnwys TAW (£19.20 fesul troedfedd sgwâr).	8 mis o gychwyn y brydles. 6 mis ychwanegol ym mlwyddyn 6.
Southgate House	1,886	£55,260	£29.30	1	Canol y ddinas Oeri Cysur	Roedd gan y gwagle yn Southgate House botensial, fodd bynnag byddai angen gwneud gwaith dodrefnu sylweddol. Roedd angen uwchraddio'r goleuadau i LED ac ni fyddai'r gwagle yn caniatáu ar gyfer cynnydd digonol yn nifer o weithfannau sydd ar gael. Roedd yr ardaloedd cymunedol wedi dyddio ac roedd angen diweddariad sylweddol arnynt, ac ni fyddai'r llwybr i'r swyddfa o'r brif dderbynfa yn ddelfrydol ar gyfer staff ac ymwelwyr â phroblemau symudedd.	Ni chynigiwyd unrhyw un
Helmont House	2,089	£76,249	£36.50	4	Canol y ddinas Aerdymheru	Yr opsiwn a ffeirir i ddechrau. Rhoddwyd gwybod i'r landlord am ddiffygion a fyddai angen gwaith adfer, ond roedd y landlord yn araf yn ymgysylltu ac yn amharod i wneud rhywfaint o'r gwaith. Problemau gyda chyflenwad dŵr a seilwaith hanfodol (system aerdymheru a rheolaethau mynediad cardiau sweip wedi'u lleoli mewn cwpwrdd o fewn mangre tenant arall)	Ni chynigiwyd unrhyw un